СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 215. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ВЕРЕСНЯ 1948. No. 215. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 16, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ДЕСЯТА ЧАСТИНА РОБІТНИКІВ В АМЕРИЦІ НА УРЯДОВІЙ ПЛАТНІ

Вашингтон, 14 серпня. — Більше ніж один на десятьох робітників нашої країни дістає платню з федерального, стейтового або муніципального уряду. Цензусове Бюро виказує, що в місяці квітню 5,900,000 осіб були затруднених в урядових бюрах або підприємствах. Усіх працюючих в згаданому місяці було 58,330,000 осіб. Під час війни в квітню 1945, було 6,800,000 урядових робітників і від тоді це число почало зменшуватися. Не зважаючи на зменшення числа, платня урядових робітників дійшла до висоти $1,228,500,000, а це є найвищий видаток уряду на платню за всі часи американської історії. Коли взяти до уваги, що уся платня робітників в квітні 1948 р. виносила $10,400,000,000, то виходить, що платня урядових робітників була вища ніж 10 відсотків. Пересічна платня урядового робітника дійшла до висоти $207, а це значить, що підросла на $14 в порівнанні з платнею в квітні попереднього року. Не зважаючи на це, урядові робітники мають пересічно нижчу платню від робітників у приватних підприємствах, бо дістають тижнево $47.77, а фабричні робітники $51.68.

ГУВЕР ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШЕ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТІВ.

Вашингтон. — Бувший президент Гірберт Гувер вийшов з домаганням, щоб президентові Злучених Держав додати „більше діючих віцепрезидентів" для виконання зростаючої кількости праці президента. Гувер є предсідником Комісії для Організації Екзекутивної ділянки уряду. Він прийшов до висновку, що треба рахуватися із щораз більшою відповідальністю президента й тому треба поробити якісь основні зміни у функціонуванні екзекутиви, бо інакше уряд не дасть собі ради з усіми обовязками. На його думку треба буде перемінити структуру кабінету секретарів і деяким з них дати повновласті віцепрезидента. При федеральнім уряді є тепер 60-80 незалежних федеральних агенцій, а для них є тільки 10 кабінетових департаментів.

РОБІТНИКИ В АТОМОВИХ ЗАВОДАХ ЗАГРОЖЕНІ ЗАВОДОВОЮ НЕДУГОЮ.

Ню Йорк. — Робітники в заводах атомової енергії загрожені недугою, яка походить з праці у цій ділянці, подібно, як це діється з робітниками в фабриках раду. Таку осторогу висловлено на зїзді Міжнародного Товариства Промислових Випадків. Д-р Пол Резніков з Ню Йорк Госпитал виявив, що робітники при атомовій силі наражені на радіювання енергії, а це загрожує розкладові тілець крови в людині. Теж звертали увагу на подібні недуги при праці над новими родами світла, для яких треба вживати маски на очі та на працю голярів, які наражуються на недуги шкіри. Для забезпеки проти „заводових недуг" шукають відповідних приладів.

СВІДКИ, ЯКІ ВІДМОВЛЯЮТЬ ЗІЗНАНЬ В КОНГРЕСІ, БУДУТЬ ОБВИНУВАЧЕНІ В ПОГОРДІ.

Вашингтон. — Перед комісією неамериканських діянь палати репрезентантів покликано як свідка Стева Нілсона, який як колишній емігрант з Югославії, називався колись Стефан Месарош. Він тепер є предсідником Комуністичної партії в окрузі Західної Пенсилвенії. Коли йому поставили питання, які мали вияснити участь деяких комуністів у шпигунських затіях, він відмовився зізнавати, щоб не замішати себе у ці справи, покликуючися на Хартію Прав. Після того предсідник комісії, Дж. Парнел Тамес, заявив, що нема іншої ради проти таких впертих свідків, як обвинувати їх у погорді конгресу, як це сталося з іншими свідками. Таких упертих свідків є вже більше, і коли загроза Тамеса втримається, усіх комуністів, що відмовляють свідоцтва, можна буде покарати на підставі ухвали конгресу.

БОЯТЬСЯ ШКОДИ З ІМЕНІ ВОЛЕСА В СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Ню Йорк. — Фундація для Світового Уряду, заложена для для поширювання ідеї всесвітньої федерації держав, дістала дар у висоті одного мільйона долярів для поширювання пропаганди для цеї справи. Дарунок прислала пані Аніта МекКормик Блейн, дочка фабриканта рільничих машин МекКормик Гарвестера. Вона має уже 84 літ життя, є великою прихильницею Генрія Волеса й тому поставила домагання, щоб Волеса назначити одного з тростісів цього фонду на те, щоб він після прогри кампанії на вибір президента міг поширювати свої ідеї. Інші завідателі фонду противляться його іменуванні, кажучи, що Волесове імя буде шкодити цій важливій справі тому, що Волес цілковито опанований комуністами, а прищеплення комуністичної ідеї диктатури до світової фундації убє якість її ідеалістичне діяння. Засідання завідателів відбудеться щойно в жовтні і тоді вирішать участь Волеса в фундації.

СВЯТО КРАЄВОЇ ГВАРДІЇ

На підставі проклямації президента Трумана у четвер 16 вересня святкується День Краєвої Гвардії у всіх стейтах. Це зроблено для пригадки, що Краєва Гвардія брала участь у федеральній військовій службі під час війни і для викінчення кампанії за добровольцями до цеї служби. Краєва Гвардія має осягнути силу 27 дивізій, які разом дають 684,000 людей. Вони мають бути вишколені до війни на випадок проголошення мобілізаційного дня (М-Дей).

Населення світа загрожене недостачею харчів

Вашингтон, 14. серпня. — Науковці прийшли до висновку, що наукові винаходи причиняються до винищування природи до тієї міри, що населення світу в наступнім столітті не буде могло найти для себе прожитку. Таку думку висловили на зібранні Американського Товариства для Поступу в Науці такі передовці в науковім русі, як проф. Стенлі А. Кейн, з Наукового Інституту в Блумфілд Гіллс, Миш.; д-р Ферфілд Осборн, предсідник Зоологічного Товариства в Ню Йорку; д-р Гарло Шаплі, директор Гарвардської Обсерваційної Колегії; д-р Едмунд В. Синот, з університету Єйл. Синот прийшов до висновку, що модерна технологія дозволяє лакомим людям винищувати нашу спадщину природних багатств, а коли не буде тому стриму, то людині ліпше буде повернутися до стану звірини, бо звірина зуживає лише тільки харчів, кілько їй потрібно до життя. Єдина рада на це, наложити контролю на людей у їх змаганні до панування і до надуживання природних багатств. Інші учасники нарад подавали способи, як можна дійти до кооперації для спинення змагань до винищування людства дорогою самогубних воен.

УКРАЇНСЬКА ІМІГРАНТКА ЗО СКИТАЛЬЩИНИ НА ОДНІЙ СЦЕНІ З МИСИС АМЕРІКА.

Ню Йорк. — У вівторок, 14. вересня, в телевізійній студії Колумбія Бродкистинг Систем при 39 вул. взяла участь у програмі „Ві ди Піпл" панна Наталя Коваль побіч пані Марії Стромайер, яку щойно минулого тижня укороновано як „мисес Америку" в надморській купелевій місцевості в Асбері Парк, Н. Дж. Наталя Коваль була убрана у взірцевім українськім народнім одязі, а її представив заповідач, як „українську попелюшку" („Юкрейнієн Синдерелла"). Вона відіграла на фотепіяні „Полонез" Шопена, а опісля Бил Судут, який її спровадив зі скитальщини, розповідав, як він, як урядовець УНРРА під час війни в Европі, попав на сліди большевицького варварства і почав інтересуватися втікачами зпід комуністичного режиму. Він знайшов сироту Петра, а потім попав на слід інших, між ін. на Наталю, яка в тому часі була вже в німецькім таборі. Він особливо заінтересувався долею студентів із Східної Европи і створив з них Студентську Громаду в Гайдельберґу. Там зібрав він 300 студентів і зпоміж них уже 60 спровадив до Америки і тут примістив їх в університеттах та інших наукових установах.

У розмові з кореспондентом „Свободи" сказала Наталя Коваль, що вона як стипендистка Істман Інституту Музики студіює науку гри на фортепіяні в Рачестер, у стейті Ню Йорк, і надіється затримати ц юстипендію до кінця студій. Після покінчення програми „Ві, ди Піпл", вона фотографувалася з мисис Амерікою, з лютенантом Ґейлом С. Галворсен, який перевозить харчі до Берліну літаком і спеціялізується в постачанні цукерків для німецьких дітей. У групі були ще інші визначні особи.

РАДА БЕЗПЕКИ РОЗГЛЯДАТИМЕ СПРАВУ ІНВАЗІЇ НА ГАЙДЕРАБАД.

Парж, 15. вересня. — Британський представник в Раді Безпеки ОД, сер Александер Кедоґен, що в цьому місяці є предсідником Ради, скликав на завтра її сесію, щоби розглянути зажалення провінції Гайдерабад проти Індії за інвазію. Кедоґен повідомив про скликання Ради з Лондону, вибираючсь негайно до Парижа, куди вже прибула делегація Гайдерабаду та де вже є теж представники Індії.

ОБОРОННЕ ПОГОТІВЛЯ БРИТАНІЇ

ПРОДОВЖЕНО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ТА ЗБІЛЬШЕНО ПРОДУКЦІЮ ЛІТАКІВ.

Лондон, 15. вересня. — Британською реакцією та складне політичне положення в світі та збільшувану загрозу війни було задержання на дальших три місяці в службі тих вояків, яким вже прислугувало відпущення з армії, та майже подвоєння продукції деяких типів боєвих літаків — повідомлено тут вчора в парляменті. Пороблено теж цілий ряд дальших „заходів осторожности". Члени обох палат парляменту вислухали цего повідомлення в „гробовій мовчанці", здаючи собі вповні справу зі серіозности положення. На тему оборони країни мають відбутися сьогодні важливі дебати.

Долю італійських колоній вирішуватиме О. О. Д.

ПРЕДСТАВНИКИ 4 ВЕЛИКОДЕРЖАВ НЕ МОГЛИ ПРИЙТИ ДО ПОРОЗУМІННЯ.

Париж, 15. вересня. — Представники чотирьох великодержав, Америки, Британії, Франції і Совєтського Союзу, що відбували тут свої наради в справі дальшої долі колишніх італійських колоній в Африці, не могли дійти до порозуміння і рішили сьогодні передати цілу справу до вирішення Генеральній Асамблеї ООД. Західні Союзники обстоювали думку, щоби Киринаїку віддати під британську адміністрацію під протекторатом ОД, а кінцеве вирішення інших частин цих колоній відложити на один рік. Совєти, натомість, зразу пропонували залишити всі колонії під адміністрацією Італії, нічого не згадуючи при цьому про ООД, але в останньому відкликали цю свою пропозицію та видвигнули іншу, іменно, щоби всі ці території передати під адміністрацію Протекторатної Ради ООД. З огляду на ці розбіжності думок та неуступчивість обох сторін, рішено передати цілу справу Загальному Зібранні ООД, що почне свою сесію в цьому місті в дні 21. вересня.

УСПІХИ ІНДІЙСЬКИХ ВІЙСЬК В ПОХОДІ НА СТОЛИЦЮ ГАЙДЕРАБАДУ.

Ню Дельгі, Індія, 15. вересня. — Індійське міністерство оборони повідомило про цілий ряд успіхів індійських військ в поході на столицю Гайдерабаду тої ж назви. Не зважаючи на сильний опір гайдерабадських збройних сил, індійські війська поступили на приблизно 70 миль в глибину цеї країни, закріплюючи за собою здобуті позиції.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПЕРЕМОЖЦЕМ НА ОЛІМПІЯДІ В ЛОНДОНІ.

Виявляється, що одним з американських переможців на недавній Олімпіяді в Лондоні був молодий член нашої американсько-української громади, Степан Лисак з Йонкерс, Н. Й. Він разом зі своїм товаришем польського походження, Степаном Махновським, здобув перше місце в перегонах одновеслових човнів на 10,000 метрів. Після повороту до рідного Йонкерс переможцям влаштували офіціяльне прийняття, з участю найвищих місцевих достойників. Треба додати, що їх перемога, була найкращою американською перемогою на Олімпіяді. Подробиці будуть подані в найблищому числі „Юкрейнієн Віклі".

ПРОТИ РЕПАТРІЯЦІЇ СИРІТ ДО СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ.

Ню Йорк, 15. вересня. — „Ню Йорк Таймс" на редакційній сторінці свого сьогоднішнього видання надрукував в цій справі довгого листа, що його підписали: предсідник Ради т. зв. „Каммон Коз", Кристофер Еммет; секретар Комітету проти масового примусового виселюванся, Володимир Душник (автор виданої цим Комітетом та коштом і стараннням Українського Конгресового Комітету брошури про „Смерть і руїну на лінії Курзонана"); співредактор тижневика „Амеріка", Вилйем Дж. Ґібонс; секретар Комітету Оборони Збігців, Дейвид Мартин, та предсідник Оборонної Ліґи Робітників, о. Доналд Гаррінґтон. Підписані, як „особи, що продовж двох минулих років займаються справою збігців", піддержують редакційну статтю в Ню Йорк Таймсі з 5. вересня проти рішення Злучених Держав, Британії Бразилії і Голандії в Економічній і Соціяльній Раді О. Д., що погоджуються з висилкою до Совєтів та їх сателітів тих дітей зі скитальщини, які не мають „опіки". В листі наводиться цілий ряд переконливих аргументів проти цього рішення, згадуючи в двох випадках і про положення в Україні, де практикується масове виселювання місцевого населення та де тисячі сиріт без опіки мандрують з міста до міста, жебраючи харчів та одягу. Україну називається в листі окупованою Совєтами країною. Цей лист, надрукований на сторінках передового американського щоденника, причиниться без сумніву до вияснення цеї болючої справи та не залишиться без впливу на дальше її вирішування.

ЗНОВУ КОНФЕРЕНЦІЯ В МОСКВІ

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ ВІДБУЛИ НАРАДИ З МОЛОТОВИМ В СПРАВІ БЕРЛІНА.

Москва, 15 вересня (АП). — Дипломатичні представники Злучених Держав Америки, Великої Британії і Франції відбули вчора в Кремлі чергову конференцію зі совєтським міністром закордонних справ, В. Молотовим, в справі остаточної розв'язки політичної кризи в Берліні. Це вже була десята з черги конференція в Кремлі на цю тему і хоча перебіг і вислід нарад держиться й цим разом в таємниці, проте в поінформованих колах стверджують, що дипломати намагалися переламати „мертву точку" в справі Берліна, яка витворилася на нарадах військових командантів цього міста та в наслідок неуступчивого становища совєтського губернатора Німеччини, маршала Соколовського. Конференція в Кремлі була цим разом найкоротша, бо тривала тільки півтора години, а після неї західні дипломати відмовилися рішучо від будьяких коментарів на тему самих нарад, як і на запит, чи плянуються ще дальші переговори. Негайно після нарад з Молотовим вони відбули конференцію між собою в приміщенні британської амбасади. В поінформованих колах вважають, що західні дипломати цим разом домагалися від совєтського уряду ясного поставлення справи та виявлення його дальших задумів щодо Берліна.

ГЕН. КЛЕЙ НЕ БАЧИТЬ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ЗАГРОЗИ ВІЙНИ.

Берлін, 15 вересня. — Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, виявив вчора на пресовій конференції найбільший песимізм, але він теж не бачить безпосередньої загрози війни. Ген. Клей висловився з найбільшим признанням та оптимізмом про американський повітряний транспорт до бльокованого Совєтами Берліна, заявляючи, що можливості такого постачання вже тепер перейшли навіть найсміливіші надії під цим оглядом.

БОЛЬШЕВИКИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ПЕРЕВОРОТ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 15 вересня. — Контрольована британцями місцева німецька преса довідується з віродостойних джерел, що Совєти завершують підготовку до комуністичного перевороту в Берліні, що мав би віддати це місто під виключну контролю комуністів. Реченець цего перевороту мав би бути вже визначений на безпосередньо після виборів в Америці, щоби раніше не дати американським „реакційним колам" аргументу в передвиборчій кампанії.

ДИКТАТОРСЬКА „НАРОДНА ДЕМОКРАТІЯ" В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 15 вересня. — З поінформованих джерел тут заявляють, що вже з кінцем цього місяця зліплений Совєтами німецький „народний совєт" (Фолькcрат) мав би проголосити в совєтській зоні „конституцію", що формально перетворювала б цю частину Німеччини в терористичну большевицьку „народну демократію". „Конституцію" приготовлено на базі первісного пляну совєтського військового управління і вона була предложена Політбюрові в Москві.

НАГЛЕ ЗІРВАННЯ СОВЄТСЬКО-ІТАЛІЙСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Берлін, 15 вересня (АП). — Контрольоване Совєтами німецьке пресове агенство повідомило про „нагле зірвання" італійсько-совєтських переговорів в справі торговельного договору між Італією та совєтською зоною Німеччини. Переговори зірвала Італія, відкликуючи свою делегацію.

УРЯД ПРЕМІЄРА КЕЙЛЯ ДІСТАВ ЗАЯВУ ДОВІР'Я.

Париж, 15 вересня. — Новий французький уряд премієра Генрі Кеіля дістав вчора в парляменті заяву довір'я більшістю 340 голосів проти 227. На подібному голосуванні минулого тижня провалився уряд Шумана. На всю критику урядової програми, що її підносили головно комуністи, Кеіль відповідав, що всю увагу тепер треба звернути на господарську стабілізацію в країні, не „витрачаючи часу" на інші справи.

ЗАГРОЗЛИВА ПОВІНЬ В ІТАЛІЇ.

Рим, 15 вересня. — Італійські власті наказали евакуацію тисячів людей з долини Пісмонту, якій загрожує страшна повінь після двох днів безперервної зливи. Досі жертвою повені вже впало понад 100 осіб.

АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГА В МОДЕРНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В ІТАЛІЇ.

Рим, 15 вересня. — Шеф американської місії для здійснення в Італії зв'язаної з пляном Маршала т. зв. Адміністрації Господарської Співпраці, Джеймс Целлербак, виголосив вчора промову на конконгресі в справі пляну Маршала в місті Барі, з'ясовуючи пляни італійського уряду про модернізацію сільського господарства в південній Італії. Американська допомога, фахова і матеріяльна, гратиме в цьому рішальну ролю.

ЗРОСТАЮТЬ ПРОТИ-СОВЄТСЬКІ НАСТРОЇ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 15 вересня. — В цьому бльокованому Совєтами місті з кожнем днем більше зростають проти-совєтські настрої місцевого населення, прибираючи загрозливі розміри. Останній засуд по 25 років каторжних робіт п'ятьох молодих німців, що взяли участь в проти-комуністичній демонстрації минулого тижня, викликав повінь протестів та чергових демонстрацій.

СОВЄТИ ЗВІЛЬНИЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПІЛОТА.

Франкфурт над Майном, 15 вересня. — Совєтські власті завернули сьогодні в американську зону одного з двох американських пілотів, що зробили на парашутах примусову висадку в совєтській зоні, втративши контролю літака, яким везли постачання до Берліна. Другого пілота Совєти мали перевезти до Берліна.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ПРОФЕСІОНАЛІСТИ

З нагоди другої повоєнної конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки, яка відбулась в Акрон, відбулось теж перше повоєнне зібрання Товариства Українських Професіоналістів. Це товариство зорганізовано в часі Світової Вистави в Шікаґо, в 1933 році, тоді, коли відбувався теж і перший зїзд Ліґи Молоді. В часі війни воно не проявляло ніякої діяльности, ні теж досі, по війні. Здавалось, марно пропала праця довгих літ, вложена в цю організацію, яка хоч у минулому не проявила великої активности, але зібрала багато досвіду, як треба таку організацію вести.

Кожний довоєнний зїзд Товариства Українських Професіоналістів був получений з докладами на тему завдань товариства та його членів. В часі дискусій перехрещувались різні погляди, ідеалістичного й практичного напрямку, а кінцевий вислід був такий, що всі добачували поважні користи з такого товариства, коли б тільки вдалось поширити його на всі українські осередки в Америці.

Щось подібне було теж предметом нарад і дискусій на конвенції українських професіоналістів в Акроні. Як виходить зі звітів, там звернено пильну увагу на організаційний бік. Якраз це було найслабшою стороною Т-ва Українських Професіоналістів до цього часу, хоч уже до війни зачали творитись по громадах відділи цього товариства. Одначе війна перервала цю початкову працю і нині не видно з неї ніякого сліду.

Т-во Українських Професіоналістів має сьогодні куди більші вигляди на розвій, ніж їх мало до війни. В першу чергу збільшилась дуже кількість українських професіоналістів. Далі треба брати під увагу значне число таких, що як фахівці займають визначні становища в американськім суспільстві й є професорами по університетах та каледжах. До того додаймо ще поважне число українських професіоналістів та науковців, що вже прибули та прибуватимуть зі скитальщини до Злучених Держав. Усе це є гарною перспективою на майбутній розвій Товариства Українських Професіоналістів, коли воно опиниться в руках ідейних одиниць, що працюватимуть з відданістю добрій справі. Серіозний характер дискусії, яка вивязалась на зїзді Т-ва Українських Професіоналістів в Акроні, вказує, що товариство має нових ентузіястів. Тому можна надіятись, що воно, зорганізувавши себе в проводі, зможе розвинутись і на місцях і стати такою громадською установою, яка буде корисною, як для самих українських професіоналістів і нашого життя в Америці, так і для допомоги українській науці, чи українській справі взагалі.

Теж розумно поставлено на зїзді в Акроні, щоб далі скликати зїзди Т-ва Українських Професіоналістів разом з конвенціями Ліґи Української Молоді. Практика виказує, що така сполука виходить на добро обидвом сторонам, молоді й професіоналістам.

Відновлення Товариства Українських Професіоналістів є позитивним явищем, яке витаємо зі щирого серця в надії, що воно вже навіть впродовж найближчого року викаже поважну працю на полі своєї діяльности.

КІНЕЦЬ ДІЛО ХВАЛИТЬ

Ще точно тільки два тижні триватиме спеціяльна кампанія Українського Народного Союзу за збільшення кількости його членів до „круглого" числа 50,000. Звичайно, цих два тижні цілої кампанії вже не перерішать, але вони ще могли б серіозно поправити її кінцевий вислід. На ці можливості хочеться ще звернути увагу Союзового загалу, зокрема його організаторам та урядам поодиноких відділів.

Під час цілої цеї кампанії, головно продовж її останніх місяців, на сторінках „Свободи" поведено широку роз'яснювальну роботу щодо самого Союзу, його праці, цілей та можливостей в змаганні до них. Відповідну роз'яснювальну акцію повела й Екзекутива У. Н. Союзу, її організатори та уряди місцевих відділів. В цілій тій кампанії Союз найрадше користується „сухими" фактами з минулого, бо вони є вимовніші за всі навіть найкращі фрази і на них можна збудувати найкращу базу для висновків на майбутнє. У. Н. Союз не „продає кота в мішку", але виявляючи та роз'яснюючи факти зі своєї дотеперішньої історії, він пропонує своїм членам справді найбільше, що того роду організація може запропонувати. Це як іде про особисті користі та привілеї, що випливають з членства в УНСоюзі для кожного окремого громадянина. Натомість нічим не змірна є ця безприкладно велика робота, що її виконує Союз та загал його членства для загалу, для громади та для української справи. Успіхів і досягнень УНСоюзу під цим оглядом не списав би — як кажуть — на воловій шкірі. Ви перегляньте тільки видання У. Н. Союзу, ви огляньтеся довкруги себе і ви неодмінно побачите монументальні сліди цеї Союзової роботи. Не без причин його „Батьком-Союзом" величають.

Усі ці факти треба мати на увазі, закінчуючи цю спеціяльну кампанію за новими членами. Бо ця кампанія є з черги доказом живучости УНСоюзу та його ідей з одного боку, а відзеркаленням його організаційної сили і вартости та самої організаційної роботи з другого. Екзекутива УНСоюзу досі свідомо не проголошувала подробиць з кожноразового висліду кампанії, відкладаючи їх до її кінцевих підсумків. Бо кінець діло хвалить, як каже народне прислів'я. Два тижні часу може ще багато заважити на кінцевій похвалі цілого діла. Поодинокі відділи ще мають можність поліпшити свої досягнення під цим оглядом. Ті, що свою квоту перевиконали, повинні цих два тижні використати на змагання за здобуття першого місця в кампанії; ті, що вже виконали квоту, мають можність її перевиконати, а ті, що не виконали — можуть в останньому часі ще виконати це зобов'язання. Бо, сказано, кінець діло хвалить.

Останні два тижні цеї спеціяльної кампанії повинні мати на увазі та використати ці громадяни, що з будьяких причин ще досі не належать до великої Союзової сім'ї. Цим вони здобудуть не тільки спеціяльні привілеї для себе, але й причиняться до похвального закінчення діла.

Наскільки ми орієнтуемося, в кінцевих підсумках Союзової кампанії будуть окремо відмічені нововписані члени з-поміж нової нашої іміграції, кожному з яких Екзекутива УНСоюзу вишле в подарунку свою „Ювілейну Книгу". Загальні підсумки викажуть, скільки то нових імігратів зрозуміли велику Союзову ідею та скільки з них належно оцінили цей найбільший дотеперішній дорібок американських українців, яким без сумніву є Український Народний Союз. Кількість нових імігрантів в рядах УНСоюзу буде рівночасно свідоцтвом того, скільки з них бажає щиро включитися у велику американсько-українську сім'ю та брати активну участь в її творчій праці. Останніх два тижні кампанії дають можність ще відповідно поліпшити це свідоцтво громадської зрілости нової іміграції.

Від кінцевих підсумків висліду кампанії ділить нас ще тільки два тижні і треба сподіватись, що вони з окремою наполегливістю будуть використані, щоби кінець був справді похвалою для великого діла американських українців, для Українського Народного Союзу.

Микола Чубатий.

Як західні інтелектуали вчились московської культури

Недавно один з членів Конгресової Комісії для розслідів не-американських діянь, переслухуючи цілий ряд інтелігентів, що по всім признакам провинилися проти американської безпеки, сказав приблизно такі слова: Перед нами являються один за одним самі інтелігенти; сірої маси, робітників, фармерів, бизнесменів нема, є тільки самі інтелігенти.

На жаль, багато в тих словах правди.

Найбільше баламутних симпатій до советської тиранії поширилося в Америці таки серед інтелігенції, процентово куди більше ніж серед інших станів. Серед симпатиків советської системи бачимо визначних вчених, спеціялістів по своїм наукам; бачимо сотки, а то й тисячі пересічних інтелігентів, які мимо своєї освіти не всилі виробити собі правдивого поняття про советську систему. Вони самі в баламуті й баламутять інших.

Коли людина зі східної Европи дивиться на це явище, прямо не може зрозуміти, звідки взялося це мракобісіє у людей, що своїм інтелектом повинні би давати провід масам робітників, селян та бизнесменів, що не мають багато часу на читання та студії. Причина того явища ця, що советська система задалеко від Америки, а незнання Советів величанська. Багато американських інтелектуалів хоче доконче виявити себе оригінальними та поступовими, тому славословлять червоне російське варварство, представляючи його як найновіший поступ. Вони не мали змоги оглядати комуністичну російську дійсність зблизька, тому по прикрім досвіді прочунюються та спостерігають, що мають до діла зі звичайними варварами, які з правдивим поступом не мають нічо спільного. Тоді вони вертають знов до американських ідеалів.

Такі думки насуваються нам з нагоди „Світового Конгресу Інтелектуалів", що його скликали російські большевики та їх попихачі з держав сателітів на 25—28 серпня. до Вроцлаву на недавнім німецькім Шлезьку, що тепер опинився під окупацією червоної Польщі.

Немає сумніву, що дійсним промотором тої конференції інтелектуалів було московське Політбюро, без якого згоди, як відомо, в краях советських впливів нічо статися не може. Одначе формально той „конгрес інтелектуалів" скликала комісія кількох польських та французьких інтелектуалів. Як у кожнім советськім підступі, так і тут, запрошення говорили про зїзд вчених, письменників та мистців різних поглядів, щоби заманити на це збіговисько якнайбільше наївних інтелектуалів зі заходу. В запрошенні говорилося, що ціллю зїзду є, щоб інтелектуали різних народів зійшлися та подумали над способами утривалення миру, щоб духовий поступ цілого світу міг розвинути свої крила до нового здвигу. Говорилося дальше, що конгрес має стати трибуною свобідної виміни думок інтелектуалів цілого світу, для добра їх народів та світового миру.

Тільки наївний міг вірити в ці гарні слова, бо ж відомо, що в комуністичних державах немає ніякої свобідної виміни думок. Письменству, науці чи мистецтву накидає погляди комуністична партія. Тому, коли йшло про комуністичних інтелектуалів, ніхто розумний не міг від них сподіватися „свобідного обміну думок", бо вони цього не можуть і не сміють робити.

Багато обіцюючі слова червоного організаційного комітету зробили своє. Участь в конгресі зголосив Джюлієн Гокслі, президент міжнародної організації Юнеско який разом з французькою комуністкою, Іреною Джолійот Кюрі та одним представником Советів становили президію. Секретарем став польський комуніст Борейша. На конгрес причвалав теж секретар Об'єднаних Держав Триґве Лі. За ним потягнули представництва з Америки, Британії та з інших европейських країв, зложені здебільша з комуністичних поплечників. Привітні письма вислали відомі інтелектуали Альберт Айнштайн з Америки та письменник Тома Ман.

Наївні інтелектуали зі заходу сподівалися, що зїзд стане тереном „духової зустрічі Сходу та Заходу", де в спокійній дискусії, що стояла б на високому рівені, інтелектуали Сходу та Заходу можуть виложити свої погляди.

Одначе, як можна було згори сподіватися, конгрес використали большевики для своєї чисто політичної пропаганди, яку розпочав на вступі перший советський бесідник, Александер Фадаєв, голова Союзу советських письменників. Він відразу накинувся на американський імперіялізм та на реакційну американську культуру. Америку назвав країною терору, заслоненою тільки Статуєю Свободи. Американські газети назвав реакційними шматами, а американську музику танком Св. Віта. Американські письменники — мовляв — подібні до гієн та шакалів, яким дано перо в руки. Політичним пляном Америки, говорив він, є опанувати цілий світ та зробити з нього одну поліційну станицю. Американська журналістика це трійливий ґаз, наставлений проти народів правдивої демократії; американська культура має всі признаки упадку. Одинокою країною правдивої культури є Советський Союз під світлим проводом Сталіна та російського соціялізму, спасення людства. Подібні закиди підніс він також проти Британії та інших західних демократичних держав.

Безперечно, що дуже глупо мусіли почуватися американські та інші західні інтелектуали, хоч і прокомуністичних симпатій на цій першій лекції російської культури. Безперечно, що вони багато на ній навчилися та певно дехто позбувся у Вроцлаві телячого ентузіязму для всього, що російське та комуністичне.

Фадаєві відповідав англієць Гокслі, американець Говд та ще дехто, одначе їх аргументи відбивалися горохом об стіну, бо советські комуністи та ці, що були з держав сателітів, не приїхали дискутувати, але вчити „гнилий захід" нової російської культури та вести серед нього пропаганду. За ними потягнули й комуністи зі заходу так, що нещасні жертви наівности західного світу на точці большевизму найшлися тільки в оборонній позиції. Комуністи та їх прихильники опанували конгрес і советський представник міг самопевно ствердити, що „ми тут найшли спільну мову, а всі найкращі ітелектуали світу є приятелями Советського Союзу".

Правда, англієць Гокслі ствердив, що конгрес показався деструктивним для миру та став тільки форумом виголошування маніфестів, отже пропагандою, одначе його засипували атаками таки його земляки - комуністи та американські большевики. На зїзді явився також, невідомо яким титулом, теж Альберт Кан, знаний українцям автор книжки „Саботаж", виданої в часі війни та повної калюмній на український визвольний рух. Він підніс клич: „Волес новий президент Америки", що приємно сходився з кличем большевика Фадаєва в честь „великого Сталіна".

Без дискусії, на яку чекали делегати зі заходу, зїзд замкнувся, видавши сильний просоветський та протиамериканський маніфест, який теж підписало на 32 американські делегати аж 23, а на 42 британських делегатів аж 35. Пропагандивну ціль Кремль осягнув вповні. „Світ інтелектуалів" осудив Америку і то навіть поважним числом голосів американців та британців. На закінчення утворено 22-членний міжнародий комітет з осідком в Парижі „для оборони миру". Той советський мир погодилися боронити теж 4 американців: проф. Гарлов Шеплі, директор гарвардської астрономічної обсерваторії, скульптор Дейвідсон, Алберт Кан та Говард Фест, письменник комуністичних переконань.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

38)

Жарівка тускло горіла усю ніч. Десь о 6-тій годині ранку хтось затюрчав. Це було сигналом вставати. Я був на тільки втомлений надзвичайними душевними враженнями, що не знаю, чи я хоч трохи спав, чи ні, і чи мені приснилось, що начебто хтось серед ночі кричав, звав на допомогу, плакав і стогнав. Не може бути, щоб мій слух зрадив мене, отже я ясно чув, як хтось кричав: Рятуйте, рятуйте. Ой, О-оой. Ооооі. Чи може все це тільки моя уява? Може це відбиток всього того, що я бачив і чув тут?

— Слухайте друзі по нещастю. Скажіть мені. Ніхто з вас не чув цієї ночі, як начебто хтось кричав на допомогу, стогнав і плакав, а може то мені приснилося — звернувся я разом до всіх, що вже не спали, а дехто вже встав, дехто скористався з вільної площі, потягувався, розправляючи з насолодою свої загімілі частини тіла.

— Ні, то вам не приверзлося, поживете більше, то ще і не таке почуєте. Ми вже звикли до цього. Це у нас можна почути щоночі, від вечора до ранку. Це все слідчі „просять" підписати „добровільне" зізнання — сказав з іронією вчитель німецької мови.

— А деж те місце, де вони „просять"?

— А на третьому (останньому) поверсі в кутику правого крила... — сказав і, начебто перелякавшись чогось, раптом замовк дідусь Л. В цей час відкрився „вовчок" і доглядач закричав:

— А вам... М——. ще окремого сигналу давати, щоб вставали? „Вовчок" злісно закрився і гримнула колодка біля наших дверей. Всі, за винятком Лотиша і М., раптом повставали, а двері так і не відкрились, але знову „вовчок" відкрив своє око і знову його заплющив.

За пів години криміналісти поставили деревляне цеберко з чистою водою і ми всі по черзі почали вмиватись над „парашою", з котрої їдкий сморід бив у ніс, потім встановленою самими в'язнями чергою мили підлогу. Мили її так старанно, як мабуть ні одна господиня не мила в себе дома.

Через декілька хвилин всю камеру випустили до виходців, котрі містились в правому кутку кожного поверху.

Вбиральня, це не те звичайне, прозаїчне місце, про яке ми всі уникаємо писати і балакати. Тюремна вбиральня заслуговує на те, щоб їй присвятти цілу оду.

В умовах тюрми, вбиральня користується у в'язнів надзвичайно приваблививим місцем, і мабуть не знайдеться жодного в'язня, котрий відмовився б, навіть без природної потреби, відвідати три рази на день це місце.

Тюремна вбиральня може цілком заслужено називатись: поштою, телеграфом і телефоном. Тут можна дістати лист від приятеля з повідомленням, що він вже все підписав, що його надзвичайно катували і запитує, чи ви вже теж підписали і який кат вас допитував. Можна від того ж приятеля дістати невеликий пакунок табаку, паперу до курення, цукру, кавалок хліба, повідомлення останніх політичних новин, політичних анегдотів і т. д. — включно до білизни.

Один, хтонебудь, вартує на дверях, щоб бува ненароком не налетів наглядач, а решта одержує листи, „пакунки", кладе свої листи, пакунки, шле „телеграми", розмовляє „телефоном" і т. д. Мабуть в цьому світі немає такої чіткої і блисковичної роботи, яку провадить тюремна пошта з прозаїчною назвою „вбиральня". За якінебудь 5 хвилин все зроблене і „кінці — в воду".

Як не боролась тюремна адміністрація, щоб знайти хоч невелику ознаку порушення в'язнями прямого призначення „вбиральні", їй не пощастило, бо у кожного в'язня занадто багато зайвого часу, щоб все-все до самих дрібниць продумати, щоб бува самому не попастись, приятеля не підвести і взагалі не зіпсувати загальну справу. Щоб і я її не зіпсував, я краще промовчу про ті таємничі місця схорону в межах 4-х голих стін.

За 5 хвилин ми вже були в своїй камері. В 7. годині тіж криміналісти роздавали нам денну пайку хліба і 10 грамів цукру. Хліба видавалось щоденно по 400 грамів, але чорного як земля і тливкого. Окраєць, так звану „горбушку", в'язні чесно розподіляли таким чином: хто дістав сьогодні „горбушку", той дістане її тільки тоді, коли прийде випечена. Після одержання і розподілу приділу, принесли „чай" в тому ж незамінимому цеберку. „Чай" видавався теж з розрахунку пів літри на особу.

Я прийняв опіку над лотишем і М., котрим власноручно приготовив солодкий чай, який вони з надзвичайною спрагою випили, але без хліба і знову полягали на свої місця. Мою увагу звернуло на себе те, що з лотишем було надзвичайно зле, він мав гарячку, а коли я його підіймав пити чай, то бачив на його губах почорнілі згустки запеклої крови.

В 8-ій годині ранку на нашому поверсі вартування приймав черговий наглядач, котрому я заявив, що ми маємо важко хворого. Наглядач занотував собі на якійсь дощечці і через пару годин тюремна медсестра прийшла до лотиша, але угледівши, що він не в стані триматись на ногах, вона вийшла і згодом повернулась з санітарними носилками в супроводі двох криміналістів, котрі й забрали його разом з речами.

Протягом 2-х років я більше не бачив його і це може свідчити про те, що він помер у в'язниці. Прізвища його ніхто не знав, так само, як ніхто з нас так і не дізнався, чи витягли з нього кати підпис, котрим він „зізнавав би", що він „шпигун", „диверсант"?

XI. Конвенція Ліги Української Молоді

3)

(Продовження).

III.

Усі дороги ведуть до Акрон.

Підготовка до конвенції Ліги Молоді в Акрон не вичерпувалася самою роботою місцевого конвенційного Комітету, хоча й на ньому була її головна частина та найбільша відповідальність. В організації самої конвенції, головно її програми, рішальну ролю грала Екзекутива Ліги з Данилом Слободяном на чолі. В підготовці ділової частини конвенції, насамперед в підборі доклачиків, багато труду вложив касієр Ліги, Осип Лисогір, а в загальній підготовці теж Теодор Шумейко та всі інші члени Екзекутиви. Ця старанна підготовка — як уже згадано — проявлялась у всіх фазах конвенції та була головною передумовою успіху. Окремого труду коштувала підготовка музично-танцювального фестівалю, тим більше, що в ньому брали участь артистичні групи з поодиноких віддалених місцевостей. Цею сторінкою підготовки турбувались головно дві Ольги: голова фестивального комітету Ольга Зепко та генеральний керівник фестивалю, Ольга Дмитрів.

Вже щонайменше на тиждень раніше всі турботи і старання великої частини молоді стояли під знаком конвенції. Та ще й які турботи! За той час не одна дівоча голова розболіла з турботи в якому одягу їхати, в якому виступати, ну й взагалі. Хлопці зі свого боку одні „фіксували" свої „кари", інші направлялись в доляровій математиці ще інші в безлічі всіляких інших комбінацій.

В п'ятницю, 3-го вересня, закінчився звичайний робочий тиждень та настав довгожданий конвенційний „Лейбор Дей Вікенд", і всі дороги з 35 міст в різних стейтах, з яких були заступники на конвенції, повели до Акрон в Огайо. В приватних автомашинах по чудових „гайвеях", літаками, потягами і „босами", всіми засобами локомоції, наш молодий народ поплив до Акрон. Не одну українську пісню почули з цеї нагоди придорожні місцевості та припадкові подорожні.

Тимчасом в самому Акрон „розривались" конвенційні комітети. При зупинці кожного потягу та на всіх важливіших вступах до міста можна було побачити як не написану вказівку, то живу з відповідною відзначкою конвенції молоді. „Я тут живу. Питайте мене" було таке принадне, що ви спитали б хочби і самі знали всі потрібні інформації.

Справжне „заверниголовство", головно для конвенційних комітетів, „головна квартира" яких розташувалася в готелі Мейфловер, почалося вже в суботу перед полуднем. Від самого рана та всіми входами до готелю почали зголошуватись все нові і нові учасники конвенції. З ними — то ще пів біди, але з їхніми „суткейсами" то таки справжня морока — як це опісля був згадав нововибраний голова Ліги, Михайло Задорецький. В кожному разі, Комітет знаменито справлявся з учасниками і зі „сут-кейсами". Ви постояли кілька хвилин у вестибулі готелю і самі не знали коли та яким чудом „одна зі Зепків" встромила вам в руку ключа від готелевої кімнати.

А на першому поверсі „цілою парою" працював реестраційний комітет з невтомною Дороті Судомир на чолі. На окремій карточці ви написали своє ім'я і прізвище та адресу і ця карточка відразу переходила відповідну реестраційну „машину". У її висліді ви одержували відповідну відзначку з вибитим на друкарській машинці вашим прізвищем та зі зазначенням в якому характері — делегата чи гостя — ви берете участь в конвенції, а дальше — одержували програму конвенції, видану люксусово на „золотому" папері та привітанням мейора міста, п. Чез. Е. Слусера. Долучено до неї теж маленький записник, що його для молоді приготовив У. Н. Союз, та всілякі інші „прилоги". Найголовніше — при цьому ви одержували бльочок з квитками вступу на поодинокі конвенційні імпрези: фестиваль, бенкет, забави. За це все треба було заплатити $12.50 і на цьому реестраційна формальність закінчувалась, щонайменше вона закінчувалась для вас.

Біля полудня готель вже дослівно „роївся" від молодого люду, що теж дослівно „окупував" його. Вправді, українську мову можна було почути тільки вряди-годи, але вона нарівні з англійською мала право громадянства. Ви могли в українській мові звернутися за будьякою інформацією і до „першої-ліпшої" людини, і ви звичайно одержали теж в цій мові відповідні вияснення. „Урядового" характеру українській мові надавали переважно чорні, але тим не менш симпатичні „оперейторки" готелевих „елевейтрів", що вже після кількох годин „мати-до-діла" з учасниками конвенції, з постійною усмішкою проголошували напрям їзди „вгору", або „вниз" теж по-українськи. На черговий день вони вже вміли і рахувати по-українськи своїх 17 готелевих поверхів, а під кінець конвенції ви вже не дивувались, як від цеї ж „оперейторки" почули в українській мові таке запрошення, як: „ходи, голубе, підемо вниз".

IV.

Відкриття конвенції; привіти.

Формальне відкриття конвенції наступило в год. 1-шій пополудня у великій т. зв. балевій залі готелю Мейфловер. Серіозність зібрання відповідно підносила вже сама зовнішня обстановка. Заля була удекорована прапорами всіх держав членів Організації Об'єднаних Націй. Бо ж світовий мир — вашою проблемою" було й гаслом конвенції, взятим з докладу Осипа Лисогіра. На сцені по самій середині та за президіяльним столом був зоряний американський прапор, ліворуч синьо-жовтий український, праворуч британський а дальше по обох боках різнобарвні прапори інших країн, за вийомком червоного советського прапора. Його тільки пізніше спостережено між прапорами, що звисали з бальконів.

Данило Слободян,
Попередній голова Ліги Молоді, відповідальний за конвенцію в Акрон.

Заля швидко заповнилася делегатами і гостями. За президіяльним столом зайняли місця: посередині — голова Конвенційного Комітету, Ґеновефа Зепко; ліворуч від неї — мейор міста Акрон, Чес Е. Слусер, праворуч від неї священик, а по обох боках члени екзекутиви Ліги.

Вже перед відкриттям конвенції на залі видно багатьох з тих, що колись, ще молодими хлопцями, клали основи під цю організацію молоді, а сьогодні вони вже на різних відповідальних постах, а то й в проводі нашого громадського життя. Між ними є Степан Шумейко, перший голова Ліги, а сьогодні голова Українського Конгресового Комітету та генеральний секретар Пан-Американської Української Конференції; адв. Іван Панчук з Дітройту, теж один з голов Ліги і сьогодні голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету; Іван Іванчук, один з організаторів молоді та теперішній головний контрольор і організатор Українського Народного Союзу; Осип Лисогір, капітан Американської Армії та один з найбільш заслужених організаторів молоді і тепер один з найбільш активних її провідників, проф. Степан Мамчур; Осип Ґурський, Володимир Бакад та багато-багато інших, що започаткували в історії американських українців добу їх другої, народженої вже в Америці генерації.

Теодор Шумейко,
Фінанс. секретар в попередній і заступ. голови в теперішній екзекутиві Ліги Молоді. Один з головних організаторів конвенції в Акрон.

Конвенція, згідно з програмою, зачалася відспіванням американського гимну та проведенням молитви, після чого перша забрала слово голова Конвенційного Комітету, Ґеновефа Зепко, вітаючи делегатів і гостей на конвенції та в місті Акрон.

Незвичайно теплими словами привітав конвенцію мейор міста, п. Чес Е. Слусер: „В імені мешканців міста Акрон, я бажаю привітати делегатів Ліги Української Молоді Північної Америки на відкритті цеї 11-тої річної конвенції" — говорив мейор, продовжуючи: „Ви прийшли до нас з усіх усюдів і я вірю, що ви радітимете вашим побутом тут, як теж я переконаний, що ви зустрінете радісне привітання з боку наших громадян". Мейор в дальшому коротко згадав про свою діяльність в організації американської молоді, підкреслюючи цим своє окреме заінтересування цею конвенцією. Він зокрема висловив своє глибоке переконання про конструктивну ролю молоді в кожному суспільстві. Переконанням, що зібрані матимуть досить енергії, сили та вміння виконати намічені завдання, мейор Слуссер закінчив своє привітання, покидаючи не довго після того і залю нарад.

Ґеновефа Зепко подякувала майорові за привітання та з черги відчитала ще поодинокі надіслані привіти.

Офіціяльного відкриття конвенції довершив голова Ліги, капітан Американської Армії, Данило Слободян. Він привітав приявних від екзекутиви Ліги, подав до відома програму конвенції та її цілі, висловлюючи і своє вдовілля з приявности на цій конвенції. Закликом до гідної поведінки, щоби залишити в Акрон якнайкраще ім'я української молоді та висловом свого переконання, що це буде найуспішніша конвенція в дотеперішній історії Ліги, Д. Слободян закінчив свій виступ, відкриваючи „екс презідіо" наради конвенції.

Теодор Шумейко, фінансовий секретар Ліги, з характерним йому „вічним" гумором перевів з черги „ролл-кол" делегатів, „аби виявити хто є пізний Іван". Не забув додати, щоби кожний викликаний встав „хай йому добре всі придивляться". При викликуванні зголошених делегатів з поодиноких місцевостей та від поодиноких організацій молоді, рівночасно стверджувано хто з них скільки має голосів.

На пропозицію Данила Слободяна, що як голова Ліги перевів перші формальності конвенції, вибрано тепер її президію в складі: Володимир Бакад — голова, та Ольга Фігель і Дороті Мураль — секретарки. Предсідник іменував ще пресову, резолюційну і виборчу комісії, після чого приступлено до головної точки конвенційної програми, іменно докладів та дискусії над ними.

(Дальше буде).

Як західні інтелектуали вчились московської культури

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Насувається на думку настирливе питання: Пощо їхали туди американці? Чи на це, щоб виставляти Америку на позорище та помагати справі Советів? Правда, що дехто, діставши лекцію російської культури, стане тепер реалістом у відношенні до червоної Росії, одначе участь американців в постійнім комітеті тої советської агентури насуває тривожне питання: До чого це йде? Чи не мав рації той конгресмен, що поставив рубом питання, чому не вся американська інтелігенція служить справі свободи та гідности людини, як упродовж останніх двісті літ інтелектуали західного світу стояли на сторожі прав людини та її свободи. Нині є навпаки.

Глядачи на це все, треба признати слушність російській пословиці про „Горе від ума". Нерідко буває, що надто велика наука робить людину практичним дураком в житті, коли не чимсь гіршим, себто злочинцем супроти власної батьківщини. Справді — горе від такого розуму!

Коли ж йде про поступовання червоної Росії, то воно те саме, яким було за царату: облуда, охота стати місіонарем світа при повній моральній вбогости Росії, про яку сто літ тому писав Шевченко:

„До нас в науку, ми навчим,
По чому хліб і сіль, по чім..
„Просвітились! Та ще й хочем
Других просвітити...
Все покажем! Тільки дайте
Себе в руки взяти.
Як і тюрми мурувати,
Кайдани кувати —
Як і носить..."

Тільки, що в часах Шевченка справжні інтелектуали відвертались від цього варвара. Зате в нинішніх часах поступу ідуть до нього на науку культури...

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КОНЦЕРТ ЯКИХ МАЛО

(Надіслане з Канади).

Винипеґська газета „Фрі Прес", в числі з 30-го серпня, подаючи інтервю з проф. Дж. В. Симпсоном, головою департаменту історії Саскачеванського університету, зазначує між іншим таке:

„Проф. Симпсон висловив свій ентузіязм з приводу розвитку українського мистецтва в Виннипеґу".

Проф. Симпсон якраз перед цим, а саме 28-го серпня, був на концерті 9-тих Вищих Освітних Курсів, переведених Осередком Української Культури і Освіти. І коли він так висловився, то не диво: це був дійсно високо мистецький концерт, на які треба довго чекати. Сама похвала проф. Симпсона, широко поважаного і славно-звісного наукового авторитета, є надзвичайно цінним признанням.

Між іншим, проф. Симпсон виступав також з коротким словом на концерті.

Він сказав, що мав приємність бачити попередні концерти Курсів під маґічним проводом генія української пісні, б. п. проф. Ол. Кошиця. Його наука вітає далі. Більш того, йому приємно бачити дружину покійного, пані Т. Кошиць, яка є майстром самапо-собі, в ролі диригента хору. (Далі проф. Симпсон, давши оцінку співу, музики і танків, як і ваги курсів, висловив побажання, щоб все це, цей скарб дорогий з України, став також скарбом цілої Канади, як її власний скарб).

Дійсно, традиції проф. О. Кошиця, проявились надзвичайно яскраво не тільки в стараннім і повнім внутрішнього змісту виконанню співів, але і в підборі матеріялу для співу. Засада цього підбору — не повторювання того, що стає звичайним (хоч і дуже любим), не застоювання на місці, а поширення, поглиблення в усі закутки краси і величі українського народнього мистецтва.

Під керівництвом пані Т. Кошиць було виконано, напр. „Кант святої Варвари". Це запис народнього релігійного канту українського, в аранжеровці проф. О. Кошиця.

Той, хто прийшов на концерт, як на звичайний „шов", міг вийти з концерту, не зрозумівши нічого. Але той, хто шукає за пізнанням великого духа свого народу, у всіх його проявах, був глибоко зачарований. І в словах, і в музиці канту виявився подиву дивна філософія нашого народу про добре і зле, про відношення людини до Бога... І ця філософія вилилася в такій яскравій і такій багатій фарбами і найтоншими нюансами музичній картині.

Другою точкою була колядка „Воскликнули Янголи". Тут знову цілком оригінальна обробка народньої варіяції цієї колядки проф. Кошицем. І ви слухаєте її з надзвичайним задоволенням, як щось „інше".

Торжественний настрій на веселий змінила „Чумарочка", також в аранжеровці проф. О. Кошиця як перлина народнього музичного гумору.

Дві інші точки були під диригентурою д-ра П. Маценка: „Питалася Дівчинонька" М. Гайворонського та „Кант на візд Богдана Хмельницького до Києва" проф. О. Кошиця.

Перша пісня на три голоси надзвичайно складка, і виконання її вимагає дійсно артистичної руки. „Кант на візд Б. Хмельницького" — знову це не є звичайна, співана і переспівана річ, — це у великій мірі новий твір, передача якого збагачує слухача, але вимагає багато від співаків, а особливо від диригента.

Чотирі пісні хорові були виконані під диригентурою курсанток дуже добре, що підходило до загального високого рівня підготовки концерту.

Двоє солістів — Б. Балько та Ольга Івашків виступали з признаним успіхом. Пан Балько є новоприбулий до Канади, має добрий голос, що дається йому легко. Віримо, що в Канаді він знайде можливість продовжувати дальшу науку співу.

Маємо спинитися докладніше над хореографічною частиною концерту, бо вона також заслуговує на спеціяльну увагу.

Перша частина — це були танки під управою П. Гладуна: „Гуцулка". Цей гуртовий танок, виконаний танцюристами МУН, є значним поступом вперед в стилю танків В. Авраменка, і цей мистецький поступ визначає п. Гладун в своїх постановках. Бездоганні танки і мальовничі гуцульські костюми дали надзвичайне задоволення глядачам.

Друга хореографічна частина — це аранжеровки та виступи панни Оленки Заклинської, української балет-майстерки.

Маленька танечна чарівниця, вся — як втілення ритмичного руху.

Панна Заклинська вже була добре знана на Рідній землі. Її балетну карієру загальмувала трагедія українського скитальства. Але безперечно ця карієра досягне свого апогею тут, на вільній заокеанській землі.

Виступ її на концерті показав, які великі можливості і мистецькі досягнення має український народній танок! Дати лише волю народові!

Апостолом українського танку в Канаді і Америці став В. Авраменко. То був перший плуґатар на неоранім степу. Він проробив колосальну працю. Він зрушив, скажемо, просто з небуття українську молодь і дав їй те „Євшан зілля", що непереможною силою тягне до рідного... Але його праця стала лише першим ступнем. Танок, в Авраменкових формах, закаменів; він міг повторюватися сто, тисячу і більше разів, міг стало чарувати. Але поступу не було... А того поступу треба було конечно, як повітря для життя.

І от ключ до такого поступу принесла нам — скиталка Заклинська.

Ми певні, що вона піде степовою пожежею по цілій Канаді, а може й по Америці, як пішов колись Авраменко. Бо краса її мистецтва, її науки українського народнього балету є непереможно гарно. В кожній українській громаді, як побагать цю красу, захотять її мати на своїх дітях, на своїй молоді. І треба, щоб її мали!

Панна Заклинська все своє молоде життя старалася дістати досвід і науку, як можна створити народній балет так, щоб він залишався на народнім таки пні і не переходив у штучний балет. І цього вона досягла. Ви бачите і танки (у виконанню її учениць та учеників), народні танки, але яка музика рухів, яке прекрасне нове оформлення, які необмежені дані по поступу!

Весільний лемківський танок „Джурило", танок „Спомин з гір" (гуцульські мотиви), виконані дівчатами і хлопцями, були цілим відкриттям для кількох тисяч глядачів. Це було цілком нове мистецтво; наше, народне, але не таке, як ми бачили попередньо — краще, солодше, чарівніше!

А коли панна Заклинська виконувала свої сольові „Дрібушку" і „Думку-Коломийку" — тоді ми побачили на свої очі вроджену і викохану українську балерину, плоть від плоти і кість від кости свого народу, а ще можна додати — і Гуцульщини.

Спосіб танечного виконання пісні показано в інтерпретації „Летить галка понад балку".

Виступи панни Заклинської і самий концерт закінчено гуртовими танками „Єдність" (українська) в її аранжеровці. Ця вязанка, мішанина танків і група була так майстерно переведена, що треба було дивуватися, як ті групи і особи попадали на свої позиції в безперервнім русі, в повній гармонії, такті і розподілах. Було дійсно щось чарівне. Курсантки і курсанти виявили любов і здібність до українського мистецтва і заслуговують на найвищі похвали.

На закінчення маємо згадати, що концерт мав ще одну інструментальну точку з пятої симфонії Бетховена та Марш Січових Стрільців, що написаний М. О. Гайворонським для курсів. Обидва твори виконані з відчуттям і розумінням оркестрою був. курсантів під проводом Левка Коссара.

Маємо також зазначити, що акомпаністкою була панна Дорота Россел, англо-саксонка, яка надзвичайно добре інтерпретує українські музичні твори, і допомагає в українських концертах з замилування до мистецтва.

Не можемо не підкреслити ще раз великої ваги українських курсів і заходів до плекання українського мистецтва. Організаторам же цих Вищих Курсів, про які йде мова, належить глибоке признання цілого українського суспільства в Канаді (і Америці) за особливо старанне і уміле підготовлення і переведення їх, за завжди живу ініціативу, за високий ідеалізм, який кладеться в основу цілої праці, за прямування до найбільших мистецьких цінностей.

Д-р М. І. Мандрика.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Бруклин, Н. Й. — Гром. Іван Цюпа зложив на поминках по бл. п. Михайлині, своїй дружині, $20, з чого призначив $10 на працю Українського Конгресового Комітету, а $10 на жіночу пресу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. вересня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Кожний член і членкиця мають обовязково прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. Буде обговорена справа 40-літньої річниці заложиння Братства в день 27. листопада. Також подаємо до відома членам, котрі бажають мати календар У. Н. Союзу на 1949 рік, що можуть замовляти на цих зборах. Члени, які довгують до каси братської і У. Н. Союзу, хай прийдуть на ці збори і вирівнають довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Повідомляємо, що збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 19. вересня, в 6. год. ввечір, в У. Н. Домі, 183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти і вирівнати свої вкладки. Котрі члени ще не заплатили за пікнікові тикити, то просимо вирівнати на цих зборах. Просимо приєднувати нових членів. — І. Баранік, пр.; О. Логин, кас.; І. Грабар, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. вересня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час. Довгуючих членів просимо, щоби сповнили свою наледовані. Будемо принимати нових членів з великими полекшами до вступу, бо цего місяця кінчиться кампанія приєднування членів до 50 тисяч. Тож користайте з нагоди. — І. Савчак, предс.; Н. Друпа, кас.; І. Маркович, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. вересня, в 2. годині попол., в гали парохіяльній, 803 Фронт ул. Просимо членів прийти на означений час і сповнити свої членські обовязки. Рівнож просимо, коли хто з членів має нового члена до впису, прийдіть з ним на зборе, або повідоміть секретаря. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 19. вересня, в сали У. Н. Дому, 12 Вашингтон ул., в годині 2. пополудні. Принимаємо нових членів без вступного. За уряд: Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Три-квартальні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 250, відбудуться в неділю, 19. вересня, в годині 2. пополудні, в церковній галі на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти тончо на час, бо є важн справи до полагодження. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. серпня 1948 року помер
МИХАЙЛО КУЛИНИЧ,
довголітний член Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійний походив з села Маджарки, пов. Сокаль, Зах. Україна. Полишив у смутку дочку Гелен Балдвіч, затя Стефана і 1 внуку та сина Мирослава, котрий служить в U. S. Navy.

Похорон відбувся 31. серпня з погребової каплиці при участи членів і знайомих на цвинтар Мавнт Олівет. — В. Й. П.!

В. Крушельницький, секр.

Дня 4. вересня 1948 року померла
АННА БУНЗА,
членкиця Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійна була вдова по мужу Миколі. Походила з села Ляшки Королівські, повіт Перемишляни, Зах. Україна. Лишила в смутку троє дітей, всі вони є членами У. Н. Союзу і 130 відділу: Ксеня, зам. Цибульскі; син Григорій і донечка Анна.

Похорон відбувся 8. вересня з гр.-катол. церкви при 19. вул. в Брукліні на цвинтар св. Івана в Брукліні. — В. Й. П.!

Коваль, секр.

ТАРЗАН, ч. 1928. Неда кличе помочі.

Коли Тарзан не застав нікого в печері, він пристанув здивований.

Та в однім куті печері, яку Ґідзел знав докладно, він затыкав уста Неді.

Коли малпочоловік не знав, що йому робити, дівчина відсунула руку Ґідзела.

„Тарзане!" — закликала вона.